

Хмеленко Катерина Михайлівна
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Левін Олег Леонідович
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Україна – частина світової та європейської спільноти. У сьогоднішніх реаліях вступ України до ЄС та НАТО активно розглядається як на державному, так і на міжнародному рівнях. Так, 6 квітня 2021 року під час зустрічі голови Військового комітету НАТО та Президента України були обговорені необхідні заходи щодо вступу країни до альянсу [1].

Між ЄС та НАТО було укладено ряд угод, що стосуються різних сфер державного управління: військової, соціальної, інформаційної, культурної тощо. У дослідженні проаналізовані деякі з них.

У 2019 році європейський та євроатлантичний курс держави було офіційно закріплено в Конституції України, а саме:

1) у преамбулі йдеться, що європейський та євроатлантичний курс є незворотнім;

2) були частково змінені повноваження законодавчої та виконавчої влади:

- у пункті 5 статті 85 прописано, що до повноважень Верховної Ради належить «визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору»;

- у підпункті 1 пункту 1 статті 116 прописано, що Кабінет Міністрів «забезпечує реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору»;

3) у пункті 2 статті 102 йдеться про те, що «Президент України є гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного

договору» [2].

Європейський Союз – це економічно-політичний союз, об'єднання 28 (станом на липень 2018 р.) європейських країн. У ньому нараховується 24 офіційні мови, якими доступні всі документи та інформація ЄС. Політична система ЄС базується на двох угодах: «Угоді про Європейський Союз» та «Угоді про принципи діяльності Європейського Союзу». Основними керівними органами ЄС є 5 інституцій: Рада Європи, Рада ЄС, Європарламент, Єврокомісія та Судова палата ЄС [3].

Упродовж багатьох років Україна брала участь у різних проєктах спільно з представниками ЄС, але стати рівноправним членом цієї організації Україна може тільки за умови відповідності функціонування сфер державного управління всім критеріям, установленим Євросоюзом. Так, до Копенгагенських критеріїв членства в Європейському Союзі належать:

1) стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, повагу до прав людини, повагу й захист національних меншин (політичні критерії);

2) наявність дієвої ринкової економіки та здатність витримувати конкурентний тиск і дію ринкових сил у межах ЄС (економічні критерії);

3) здатність узяти на себе зобов'язання, що випливають із членства в ЄС, включаючи суворе дотримання цілей політичного, економічного, валютного союзу (інші критерії) [4].

Проте проведені у період з 2015 по 2019 рік реформи сприяли поліпшенню ситуації всередині України, підняттю рівня держави серед країн Європи, що відобразилося на ставленні світової спільноти до держави. Євросоюз позитивно відреагував на зміни, що відбулися, та підтримав Україну щодо майбутнього членства. Реформи стосувалися:

1) децентралізації влади – передача деяких ресурсів та повноважень громадам;

2) судової гілки влади – створення Вищої ради правосуддя, ліквідація права Президента утворювати суди й передача цього права Верховній Раді, створення умов для недопуску заангажованості в гілках влади, створення незалежного суду та ін. заходи;

3) декомунізації – підписання низки законів: «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки», «Про увічнення перемоги над нацистами у Другій світовій війні 1939–1945 років» тощо;

4) зміни поліцейської системи – ліквідація ДАІ, створення патрульної поліції, ліквідація міліції, створення Національної поліції, переатестація поліцейських співробітників;

5) церковної політики – отримання Томосу про автокефалію, створення Української православної церкви Київського патріархату.

У 2017 році Україна отримала безвізовий режим з країнами ЄС – Шенгенською зоною, що означає офіційне визнання євроінтегративного курсу

держави ефективним та прогресивним. Для того, щоб отримати право пересуватися країнами ЄС без візи, Україна виконала 144 вимоги: усі необхідні для виконання критерії були поділені на чотири блоки – безпека документів (зокрема, запровадження біометричного паспорта), права людини, недискримінація та управління міграцією [5].

Важливою умовою вступу України до ЄС є адаптація чинного законодавства до законодавства ЄС – у статті 114 Угоди про євроінтеграцію України до ЄС зазначено, що «сторони визнають важливість адаптації чинного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Україна забезпечує, щоб існуючі закони та майбутнє законодавство поступово досягли сумісності з *acquis* ЄС. Ця адаптація розпочнеться з дати підписання цієї Угоди і поступово пошириться на всі елементи *acquis* ЄС, зазначені у Додатку XVII до цієї Угоди» [6]. У 2014 році Україна та Євросоюз уклали Угоду (про яку йдеться вище) «Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», яка була одразу ратифікована та набула чинності у 2017 році. Аналіз цього документа допоміг зробити такі висновки:

- 1) угода складається із семи розділів:
  - Загальні принципи;
  - Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики;
  - Юстиція, свобода та безпека;
  - Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею;
  - Економічне та галузеве співробітництво;
  - Фінансове співробітництво та положення щодо боротьби із шахрайством;
  - Інституційні, загальні та прикінцеві положення [6];
- 2) в угоді робиться акцент на ведення торгівлі, бізнесу, створення підприємництва й надання послуг за певними встановленими критеріями – створення ринкової економіки:
  - стаття 57 «Угода про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів»: «Угода АСАА передбачатиме, що торгівля товарами між Сторонами в секторах, що охоплені цією Угодою, проводитиметься на тих самих умовах, які застосовуються в торгівлі товарами між державами-членами ЄС»;
  - стаття 82 «Технічна допомога та розвиток потенціалу»: «Сторони співробітничать з метою надання технічної допомоги та розвитку потенціалу для запровадження режиму сприяння торгівлі та митних реформ» [6] та інші статті.

У 2015 році Указом Президента України № 287 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року “Про Стратегію національної безпеки України”» були офіційно затверджені цілі Стратегії національної безпеки України, однією з них стало «утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального і гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського

Союзу та формування умов для вступу в НАТО» [7]. Здебільшого цей Указ стосується положень НАТО у сфері забезпечення національної безпеки. Отже, НАТО, або Північноатлантичний альянс, – це військово-політичний союз країн, мета якого – гарантувати свободу й безпеку його членам завдяки політичним і військовим засобам [8]. Виходить, що мета альянсу і є його суттю. Для вступу до цієї організації Україна так само має забезпечити певні умови, що відповідають її критеріям. Як зазначено вище, Указ Президента України № 287 містить пункти, пов'язані зі вступом до НАТО. У ньому йдеться:

- про вдосконалення бюджетної політики у сфері забезпечення національної безпеки й оборони України шляхом поетапного збільшення співвідношення бюджетних видатків органів сектору безпеки й оборони на розвиток, бойову підготовку й оперативну діяльність відповідно до практики держав-членів НАТО;
- розвиток Сил спеціальних операцій Збройних сил України відповідно до доктрин і стандартів НАТО;
- удосконалення й розвиток на сучасній технологічній базі відповідно до стандартів НАТО системи управління, захищених телекомунікацій, розвідки, радіоелектронної боротьби, отримання оперативного доступу до даних аерокосмічної розвідки;
- посилення контррозвідувального захисту Збройних сил України, приведення систем воєнної розвідки та військової контррозвідки у відповідність зі стандартами НАТО [7] та ін.

Підводячи підсумки дослідження, можемо зробити висновок, що офіційне законодавче закріплення європейської та євроатлантичної інтеграції дає змогу вести активні дії в напрямі вступу до ЄС та НАТО, тобто дії, спрямовані на вдосконалення функціонування сфер державного управління. Між Україною, ЄС та НАТО були укладені різні угоди, які сприяли зміні законодавства України.

1. NATO Military Committee Chairman visits Ukraine. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_182947.htm?selectedLocale=en.

2. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. 141 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

3. Європейський Союз. URL: <https://www.goethe.de/prj/mwd/uk/idl/leb/eur.html>.

4. Копенгагенські критерії членства в Європейському Союзі. URL: <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya/vidnosini-ukrayina-yes/kopengagenski-kriteriyi-chlenstva-v-yevropejskomu-soyuzi>.

5. Що таке безвізовий режим із Євросоюзом? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28126571.html>.

6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 16 вересня 2014 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України № 287/2015. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070>.

8. Що таке НАТО? URL: https://www.nato.int/nato-welcome/index_uk.html.